

Української держави, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, інтелектуальної, правової, трудової, екологічної культури.

Національно-патріотичне виховання формується на прикладах історії становлення Української державності, українського козацтва, героїки визвольного руху, досягнень у галузі політики, освіти, науки, культури і спорту [1].

Аналіз сучасної ситуації у військових закладах освіти дозволив виділити низку проблем у сфері національно-патріотичного виховання військових закладів освіти. В цілях визначення найефективніших шляхів їх вирішення уявляється доцільним ці проблеми класифікувати по трьох групах: 1) проблеми, пов'язані з недостатньою розробкою концептуальних основ сучасної теорії українського патріотизму; 2) проблеми, обумовлені практикою функціонування державної системи національно-патріотичного виховання, загальним рівнем і змістом патріотичної свідомості громадян України; 3) проблеми, що є слідством недосконалості системи виховної роботи в військових закладах освіти.

Список бібліографічних посилань

1. Концепція національно-патріотичного виховання молоді : затв. Наказом М-ва освіти і науки України від 27.10.2009 № 3754/981/538/49 // Бердянський державний педагогічний університет : сайт. URL: <http://bdpu.org/upbringing-work/national-patriotic-education/> (дата звернення: 20.01.2020).

2. Національно-патріотичне виховання у закладах освіти: рекомендації // Профспілка працівників освіти і науки України : офіц. сайт. 22.08.2019. URL: <https://pon.org.ua/novyny/7258-naconalno-patrotichne-vihovannya-u-zakladah-osvti-rekomendaciy.html> (дата звернення: 20.01.2020).

Отримано 25.01.2020

УДК 355.212:172.15:355/359.08

Оксана Борисівна ОВСІЄНКО,

начальник служби психологічного забезпечення

військової частини 3035 Східного ОТО Національної гвардії України

ПРИМУСОВИЙ ПРИЗОВ ДО ВІЙСЬК І ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ СТРОКОВОЇ СЛУЖБИ

Проаналізовано історичні факти військової повинності та запропоновано скасування строкової військової служби. Розглянуто аспекти підвищення якості патріотичного виховання військовослужбовців шляхом скасування строкової військової служби

Зараз як наявність, так і відсутність військової повинності не є дивним явищем для держави з будь-яким рівнем демократії та з будь-яким

рівнем економічної розвинутості. Проте, характерною тенденцією останнього часу є відмова демократичних держав від примусового призову до війська. Для англomовних держав це було характерно ще кілька десятиліть тому: так, наприклад, у середині 1980-х років Велика Британія, Ірландія, США, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Індія військової повинності вже не мали, на відміну від переважної більшості держав Європи. Але в 1990-х і 2000-х роках спостерігається стрімке зменшення кількості держав з військовою повинністю за рахунок насамперед Європи.

Разом з тим, для держав Європи, в яких залишається військова повинність, а також для Ізраїлю, характерні дуже широкі можливості для уникнення призову. У багатьох згаданих державах ситуація наближається до такої, що фактично до війська беруть тільки тих, хто цього хоче (та й то далеко не всіх), так що військова повинність вироджується у формальність. Бажання служити при цьому часто буває зумовлено пільгами, які мають люди, що відслужили у війську; це особливо характерно для Ізраїлю.

У рабовласницькому суспільстві військова повинність складала обов'язок і право вільних, головним чином імущих людей. У період раннього середньовіччя на Заході військо складалося головним чином з ополчення вільних селян і городян, що збиралося згідно з громадською військовою повинністю. У період феодалізму, роздробленості панувань, формою військової повинності стало лицарське ополчення.

В Україні існували плани поступово повністю скасувати військову повинність і перейти на контрактний принцип комплектування війська. Питання про те, наскільки скоро це може відбутися, час від часу ставало предметом передвиборних обіцянок і суперечок; при цьому називалися роки в межах від 2008 до 2016. Важливий крок у цьому напрямі відбувся 14 жовтня 2013 року, коли Президент України підписав указ, згідно з яким у 2014 році примусовий призов мав відбуватися лише до внутрішніх військ МВС України, а всі інші війська перейшли б на контрактний принцип комплектування після звільнення останніх призовників у листопаді 2014 року https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F%D0%B7%D0%BE%D0%BA - cite_note-3.

Однак військове вторгнення Росії у 2014 році змінило ситуацію, призводячи до бажання влади відновити примусовий призов до Збройних Сил України (далі – ЗСУ), що й було зроблено указом в.о. Президента України від 01.05.2014 року № 447/2014 «Про заходи щодо підвищення обороноздатності держави».

У 2015 році, незважаючи на продовження бойових дій, у середовищі українських високопосадовців відновилось активне обговорення планів щодо швидкого переходу на професійну армію https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F%D0%B7%D0%BE%D0%BA

D0%B2%D0%B8%D0%B9 %D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2%27%D1%8F%D0%B7%D0%BE%D0%BA - cite_note-3.

Наприкінці 2019 року постановою Верховною Радою України схвалено Програму діяльності КМУ, в якій на виконання проекту плану реалізації концепції політики (ціль 15.4) пропонується розроблення дорожньої карти з реформи строкової військової служби та її поетапне впровадження з метою переходу на комплектування ЗСУ військовослужбовцями військової служби за контрактом [1].

Слід зазначити, що військова справа – це одна з професій, і її, як і кожную іншу професію, не слід нав'язувати насильно; примусова робота є неефективною, і отже, професійна армія боєздатніша, ніж сформована на засадах примусу; примушувати людину вчитись убивати – одна з найгірших форм примусу; від призваного на військову службу вимагається прийняття присяги, але нелогічно, щоб присяга була примусовою, оскільки тоді вона не виражає справжньої волі того, хто присягнув; служба в армії гальмує кар'єру людини.

Крім того, критику військової повинності часто спричинюють негативні явища, які спостерігаються у війську конкретної держави. Так, наприклад, для СРСР починаючи з 1970-х років було характерним поширення в армії так званої дідівщини, залишки якої, ще й досі спостерігаються в деяких військових частинах України. Сучасну українську громадськість часто обурюють також окремі смертельні нещасні випадки в армії, що теж висувається як вагомий аргумент за те, щоб скасувати військову повинність якомога скоріше.

Відмова від строкового призову включає соціальний і правовий захист військових, забезпечення їх житлом, харчуванням, медичним обслуговуванням. При помітному зменшенні кількості солдат і офіцерів повинні істотно зрости їх професіоналізм і готовність виконувати поставлені завдання. Сучасна військова техніка стає все більш складною у використанні, і тому нею повинні керувати професіонали-контрактники. До того ж при такому рівні озброєнь відпадає необхідність у численній за складом армії.

І лише після того як прийде замотивована молодь на військову службу можна говорити, на мою думку, про патріотичне виховання.

Я. Я. Романовський зазначає, що ядром патріотичного виховання стала українська культура з її народними піснями, танцями, святковими обрядами, звичаями, художніми виробами, іншими творчими проявами національного життя, а засобами патріотичного виховання: національні культурні традиції, звичаї, обряди, мова, народна мораль, етика, естетика, родовід, рідна історія, краєзнавство, фольклор, народне мистецтво, народний календар, національна символіка, релігійні виховні традиції, форми і методи української етнопедагогіки. Так, основною функціональною силою виховної патріотичної роботи ЗСУ стали установи та

підрозділи культури, до яких належать будинки офіцерів, музеї, ансамблі пісні і танцю, військові оркестри, а також військові клуби, бібліотеки, музеї (кімнати) бойової слави [2, с.183].

Слід погодитись з думкою В. І. Мудріка, який одним із головних напрямів педагогічного впливу визначає патріотизм як формування взірця військовослужбовця – героя, захисника національних інтересів [3, с. 26].

Таким чином, сьогодні Україна вже готова відмовитися від призову на строкову службу. Заплановані реформи та кроки, що направлені на поступовий перехід до професійної армії, будуть сприяти зростанню її боєготовності і реального наближення до стандартів НАТО. Отже, вищезазначене сприятиме реалізації заходів щодо патріотичного виховання, підвищенню популярності військової служби та її позитивного сприйняття суспільством.

Список бібліографічних посилань

1. Програма діяльності Кабінету Міністрів України : затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 № 849 // Урядовий портал : сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/programa-diyalnosti-uryadu> (дата звернення: 22.02.2020).

2. Романовський Я. Я. Історичні витоки формування патріотизму особистості у ЗСУ. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2008. № 634. С. 180–187.

3. Мудрік В. І. Формування мотивації молоді до військової служби у різних країнах. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2014. Вип. 18 (2). С. 24–32.

Отримано 25.02.2020

УДК [159.9:378:351.74](477)

Оксана Сергіївна ХРИСТЮК,

*викладач кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);*

<https://orcid.org/0000-0002-5680-4935>;

Юлія Віталіївна ШУСТ,

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю «Психологія»*

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

ДО ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Розкривається проблема національно-патріотичного виховання поліцейських Національної поліції України. Зазначається, що в період реформування був запозичений досвід професійної підготовки поліцейських західних країн в сфері